

UNIKT REDERIARKIV REDDET

Vidar Øverland, Riksarkivet

Riksarkivet har reddet det unike rederiarkivet etter Vesteraalens Dampskibsselskab (VDS) fra å gå tapt. Arkivet er trolig det eneste rederiarkivet av sitt slag som vil bli bevart for ettertiden.

Riksarkivaren ble oppmerksom på at arkivet etter Vesteraalens Dampskibsselskab holdt på å gå tapt i 1998, som en konsekvens av at eierne ikke så seg i stand til å ta ansvaret for arkivet. Siden tilnærmet alt materiale var tatt vare på helt siden selskapets stiftelse i 1881 frem til fusjon og etablering av et nytt selskap, Ofotens og Vesteraalens Dampskibsselskab (OVDS), i 1987, var det klart at arkivet var særdeles bevaringsverdig. Det var dessuten klart at ingen andre institusjoner enn Riksarkivet hadde kapasitet til å forestå en omfattende redningsaksjon av et uordnet privatarkiv av slike dimensjoner.

I løpet av våren 1999 ble derfor bevaringsvurdering (kassasjonsvurdering) og nedpakking av materialet gjennomført av ansatte i Riksarkivet, og 36 paller, ca. 400 hyllemeter arkivmateriale, overført til Riksarkivet. Rederiet besørget transporten fra Stokmarknes til Oslo. Men først høsten 2001 lyktes det Riksarkivaren å skaffe det nødvendige finansielle grunnlaget slik at ordnings- og katalogiseringsarbeidet kunne begynne. To og periodevis tre ordningsmedarbeidere har vært ansatt på prosjektet som hele veien har vært fulgt opp gjennom faglig veiledning av Privatarkivavdelingens faste personale. Kulturdepartementet, ABM-utvikling, Riksantikvaren og Norsk kulturråd har i vesentlig grad bidratt til finansieringen. Den eksterne støtten beløper seg til ca. 1,2 millioner norske kroner.

Når Riksarkivaren påtok seg ansvaret for bevaring av VDS-arkivet, var det ut fra en vurdering av arkivmaterialets betydning for kystens historie og for nordnorsk historie. Arkivet er dessuten bevaringsverdig ut fra nasjonale fartøyverninteresser. To av norsk fartøyverns mest kostbare prosjekter har hatt en lang fortid i Vesteraalens Dampskibsselskab. Forutsetningen for at vedlikeholdet og restaureringsarbeidet på disse fartøyene skal bli vellykket, er først og fremst at arbeidet – bokstavelig talt - bygger på den teknisk-historiske dokumentasjonen som finnes i dette arkivet.

Arkivet etter Vesteraalens Dampskibsselskab har stor identitetsverdi for mange mennesker og representerer en viktig symbolverdi for kystbefolkningen generelt og for befolkningen i Nord-Norge spesielt. Vesteraalens Dampskibsselskab var i mange år den største bedriften i Nord-Norge og ga arbeid til mange. Arkivet inneholder derfor også dokumentasjon om et stort antall mennesker gjennom en periode på over 100 år.

Arkivet etter Vesteraalens Dampskibsselskab er nå ferdig ordnet og katalogisert. Det betyr at Riksarkivets Privatarkivavdeling har satt sluttstrek for et tidkrevende og til dels komplisert prosjekt som startet med den første planleggingen for mer enn 5 år siden. I volum utgjør arkivet noe over 280 hyllemeter. Det er utarbeidet en detaljert katalog på nær 500 sider som vil være et godt fremfinningsmiddel for forskere og andre brukere. Katalogopplysningene vil også være tilgjengelige på web.

Dette omfattende arkivet vil komme til å få meget stor betydning for alt fremtidig forskningsarbeid knyttet til norsk kyststrutefart, nordnorsk lokalfart og for fartøyverninteressene i Norge.

